

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/169885,1-wrzesnia-oddalismy-hold-zolnierzom-z-Wojskowej-Skladnicy-Tranzytowej-na-Westerplatte.html>
26.04.2024, 21:01

1 września oddaliśmy hołd żołnierzom z Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte, którzy w 1939 r. stawiali bohaterski opór niemieckiej agresji

W akcji ogólnopolskiej akcji Instytutu Pamięci Narodowej „Pamiętamy o żołnierzach broniących Westerplatte” wzięli udział pracownicy Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Gdańsku.

Biogramy żołnierzy, których upamiętniliśmy:

Bernard Rygielski (1910-1984)

Urodził się 22 lutego 1910 r. w Toruniu. W zawodzie kowala pracował do 1931 r., kiedy to wstąpił do Marynarki Wojennej. Został przydzielony do Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej w Toruniu. Następnie w 1932 r. przeniósł się do Gdyni i rozpoczął praktykę maszynisty na ORP „Bałtyk”. W 1934 r. został

zaokrętowany na Dywizjon Łodzi Podwodnych wraz z uzyskaniem awansu na stopień starszego marynarza. W 1936 r. awansowany na stopień mata. W 1938 r. został kierownikiem siłowni pomocniczej na ORP „Gryf”. Od 3 lutego 1939 r. służył na Westerplatte jako motorzysta motorówki reprezentacyjnej.

Po wybuchu II wojny światowej dowodził obroną placówki „Fort” na Westerplatte. 2 września 1939 r. został ranny podczas bombardowania. Nie chciał poddawać placówki, jednak po otrzymaniu rozkazu kapitulacji wykonał go. Po zaprzestaniu walk dostał się do niemieckiej niewoli i przebywał w kilku obozach jenieckich. W tym czasie pracował w gospodarstwie rolnym jako kowal, a także przy ładowaniu amunicji i benzyny. Uwolniony został przez wojska amerykańskie 3 marca 1945 r. w okolicach Luksemburga. W lipcu 1945 r., jeszcze na terenie Niemiec, zgłosił się do polskiego obozu, gdzie ukończył kurs kierowców oraz mechaników samochodowych.

Następnie otrzymał rozkaz zgłoszenia się do transportu na terenie Anglii, gdzie organizowane były załogi marynarskie celem obsadzenia polskich okrętów. W Wielkiej Brytanii służył na ORP „Conrad”, ORP „Bałtyk” i ORP „Błyskawica”. 4 lipca 1947 r. na pokładzie ORP „Błyskawica” powrócił do Polski.

W kraju zgłosił się do dalszej służby w Marynarce Wojennej. Od 1947 r. do 1949 r. służył w Komendzie Portu Wojennego Gdynia. W 1947 r. otrzymał awans na stopień starszego bosmana. Po odejściu ze służby wojskowej w 1950 r. podjął pracę w Przedsiębiorstwie Robót Czerpalnych i Podwodnych w charakterze motorzysty. Na emeryturę odszedł w 1972 r. Od 1974 r. był przewodnikiem oprowadzającym turystów po wnętrzach odrestaurowanej wartowni Nr I na Westerplatte. Zmarł 3 grudnia 1984 r. Został pochowany w Gdańsku na cmentarzu parafialnym św. Franciszka (nr kwatery: taras 5, rząd 8, nr grobu 4). Decyzją Prezesa Instytutu Pamięi Narodowej jego mogiła została wpisana do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i

niepodległość Polski.

Julian Dworakowski (1917-1998)

Urodził się 27 maja 1917 r. we wsi Zdrody Nowe w powiecie Wysokie Mazowieckie. 22 marca 1939 r. został wcielony do 86. Pułku Piechoty w Mołodecznie. W sierpniu 1939 r. przybył na Westerplatte i służył tam w stopniu strzelca.

W momencie wybuchu II wojny światowej był w obsadzie wartowni nr 2. Podczas obrony placówki został ranny. Po kapitulacji Westerplatte wywieziony przez Niemców do obozu Stalag I A. W czerwcu 1940 r. wraz z kolegą udało mu się zbiec z obozu i przedostać w rodzinne strony, a następnie do Związku Radzieckiego. Tam został schwytany przez radziecki patrol graniczny i osadzony w więzieniu w Łomży. 22 czerwca 1941 r., w związku z napaścią Niemców na Związek Radziecki, został zwolniony z więzienia i powrócił do rodzinnej wioski. W czasie okupacji niemieckiej był żołnierzem Armii Krajowej o pseudonimie „Wieloryb”.

Po zakończeniu działań wojennych przybył do Gdańska i rozpoczął pracę w Stoczni Gdańskiej, gdzie pracował aż do przejścia na emeryturę. Od 1974 r. był przewodnikiem oprowadzającym turystów po wnętrzach odrestaurowanej wartowni Nr 1 na Westerplatte. Zmarł 30 grudnia 1998 r. Został pochowany w Gdańsku na cmentarzu komunalnym Łostowice (nr kwatery 17, rząd 11, nr grobu 33). Decyzją Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej jego mogiła została wpisana do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski.

Józef Malak (1906-1997)

Urodził się 26 stycznia 1906 r. w Szczepanowie w powiecie Mogilno. 12 października 1927 r. został powołany do czynnej służby wojskowej w 63. Pułku Piechoty w Toruniu. Od 15 kwietnia 1928 r. pełnił służbę wartowniczą na Westerplatte. W 1929 r. podpisał umowę o pracę kontraktową z dowódcą Wojskowej Składnicy Tranzytowej.

W momencie wybuchu II wojny światowej przebywał na Westerplatte i brał udział w obronie na odcinku placówki „Tor Kolejowy”. Początkowo był amunicyjnym karabinu maszynowego od strony kanału, a następnie powierzono mu obronę Westerplatte od strony wjazdu. Po kapitulacji placówki, 7 września 1939 r. wraz z innymi żołnierzami został aresztowany i osadzony w obozie jenieckim Stalag I A. W 1941 r. zwolniony z obozu z uwagi na niezdolność do pracy. Po uwolnieniu wyjechał do Gdańska i zamieszkał w Oruni, gdzie podjął pracę w warsztacie szewskim. W 1943 r. został ponownie aresztowany i skierowany do prac przymusowych. Po zakończeniu działań wojennych wiosną 1945 r. wrócił do Gdańska i pracował w Spółdzielni Pracy Rymarsko-Galanteryjnej w Gdańsku i w Spółdzielni Inwalidów „Zjednoczenie” w zawodzie szewca. W 1971 r. przeszedł na emeryturę. Zmarł 9 grudnia 1997 r. Został pochowany w Gdańsku na cmentarzu parafialnym św. Franciszka (nr kwatery: taras 4, rząd 1, nr grobu 31). Decyzją Prezesa Instytutu Pamięi Narodowej jego mogiła została wpisana do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski.

Gdańsk. Cmentarz na Zaspie (Cmentarz Ofiar Hitleryzmu, ul. Chrobrego 80), kwatery II

Piotr Buder (zm. 1957)

Plutonowy, członek załogi Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. W latach 1937–1938 służył w 1 Pułku Piechoty Legionów w Wilnie. Latem 1938 r. został przeniesiony do Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. We wrześniu 1939 r. był obrońcą składnicy jako dowódca wartowni Nr 1. Po kapitulacji trafił do niewoli niemieckiej i do 1945 r. przebywał w Stalagu I A, numer jeniecki 1872. Po zakończeniu II wojny światowej na stałe zamieszkał w Warszawie. Zmarł 2 września 1957 r. w Gdańsku, podczas zjazdu westerplaczyków.

Jan Czywil (1915?-1939)

Do Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte trafił 8 czerwca 1939 r., odkomenderowany z 2. Morskiego Batalionu Strzelców w Gdyni wraz z 14 innymi żołnierzami z tej jednostki. Początkowo był w obsadzie placówki „Prom”. Rozkazem dziennym Komendanta WST Nr 241 z 31 sierpnia 1939 r. przydzielony do pełnienia służby w wartowni Nr 1, gdzie przebywał podczas walk o Westerplatte. 7 września 1939 r. został trafiony pociskiem w szczękę i szyję. Po kapitulacji umieszczony w gdańskim szpitalu. Zmarł z powodu odniesionych ran tego samego dnia o godzinie 21.35. Odznaczony pośmiertnie Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari (1945).

Józef Dulemba (zm. 1939) (wcześniej n/n, dane uzyskane przez Stanisławę Górnikiewicz).

Pochodził ze wsi Bodzentyn położonej w województwie kieleckim. Żołnierz Wojska Polskiego pochowany na cmentarzu na Zaspie w pierwszej połowie września 1939 r.

Kazimierz Rasiński (1902-1939)

Pochowany 13 września 1939 r. na cmentarzu na Zaspie pod zniekształconym nazwiskiem „Graczyński”, żołnierz WP, radiotelegrafista. Urodził się 1 marca 1902 r. w Parchocinie, gmina Pawtów, powiat stopnicki na Kielecczyźnie. Skończył sześć klas szkoły powszechnej. Pracował w „Hucie Bankowej” w Dąbrowie Górniczej. Od 1923 r. w służbie wojskowej, w latach 1923-1924 poborowy w pułku radiotelegrafistów, następnie uczęszczał do Szkoły Podoficerskiej w Centrum Wyszkołeni Łączności w Zegrzu. Po skończeniu szkoły i otrzymaniu kwalifikacji radiotelegrafisty skierowany do służby w swoim macierzystym pułku, gdzie służył jako podoficer zawodowy w stopniu sierżanta. 3 października 1934 r. decyzją szefa Biura Personalnego MSW przeniesiony do rezerwy - miało to związek z powołaniem nowego etatu na Westerplatte. Po kapitulacji Westerplatte K. Rasiński wraz z resztą załogi został przetransportowany na Biskupią Górkę w Gdańsku. Zgodnie z relacją ogniomistrza Leonarda Piotrowskiego po zabraniu przez Niemców Rasińskiego na przesłuchanie ślad po nim zaginął. Po wojnie odnaleziono jego grób na cmentarzu na Zaspie.

Gdańsk. Bazylika św. Brygidy (podziemia), tzw. Krypta Czaszek

{ GALERIA:763069-763072-763075 }

Henryk Sucharski (1898-1946)

Urodzony 12 listopada 1898 r. w Gręboszowie. W 1917 r. został absolwentem II Carsko - Królewskiego Gimnazjum w Tarnowie. W tym samym roku powołany do armii austriackiej. Przydzielono go do 32. Pułku Strzelców w Bochni. Wiosną 1918 r. odkomenderowany w szeregi 9. Kompanii 32. Pułku Strzelców. Formacja ta brała udział w walkach na froncie włoskim.

W lutym 1919 r. dołączył do szeregów Wojska Polskiego i rozpoczął służbę w 16. Pułku Piechoty WP w Tarnowie. Brał udział w walkach na froncie litewsko - białoruskim, a w połowie 1920 roku również na froncie ukraińskim. Po zakończeniu wojny polsko - bolszewickiej Henryk Sucharski pozostał w Wojsku Polskim. W 1928 r. rozpoczął służbę w Szkole Podchorążych Piechoty w Ostrowi Mazowieckiej. W okresie od 1930 roku do 1938 roku stał na czele batalionu oraz kompanii w 35. Pułku Piechoty stacjonującego w Brześciu nad Bugiem. Dnia 3 grudnia 1938 r. Henryk Sucharski objął komendę Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Dnia 7 września 1939 roku mjr. Sucharski trafił do niewoli niemieckiej.

W czasie II wojny światowej mjr Sucharski przebywał w kilku obozach jenieckich. Po zakończeniu wojny dołączył do 2. Korpusu Polskiego. Zmarł 30 sierpnia 1946 roku i został pochowany na Polskim Cmentarzu Wojskowym w miejscowości Casamassima. W 1971 r. szczątki mjr. Sucharskiego zostały przewiezione do Polski i pochowane na Westerplatte.

Informacja o akcji dostępna na stronie Instytutu Pamięi Narodowej ([link](#)).